

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”
CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI GESTIUNEA
AFACERILOR

**TEZĂ DE DOCTORAT
-REZUMAT-**

**ELABORAREA UNUI MODEL DE
ANALIZĂ ECONOMICO-FINANCIARĂ A
ÎNTRERINDERILOR ROMÂNEȘTI DIN
SECTORUL SERVICIILOR INFORMATICE**

Conducător științific:
Prof. univ. dr. Ioan Bătrâncea

Doctorand:
Andrei Moseviciov

Cluj-Napoca
2011

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
CLUJ - NAPOCA
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI GESTIUNEA AFACERILOR

TEZĂ DE DOCTORAT
-REZUMAT-

ELABORAREA UNUI MODEL DE
ANALIZĂ ECONOMICO-FINANCIARĂ A ÎNTREPRINDERILOR ROMÂNEȘTI DIN
SECTORUL SERVICIILOR INFORMATICE

Conducător științific:

Prof.univ.dr. Ioan BĂTRÂNCEA

Doctorand:

Andrei MOSCVICIOV

Cluj-Napoca

2011

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI”

CLUJ-NAPOCA

Facultatea de Științe Economice și

Gestiunea Afacerilor

D-lui (d-nei) _____

Vă facem cunoscut că la data de 13.05.2011, ora 17,30, în sala 118 a Facultății de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor din Cluj-Napoca, str. Teodor Mihali nr.58 – 60, dl. **Mosciviciov Andrei** va susține, în ședință publică, teza de doctorat cu titlul **“ELABORAREA UNUI MODEL DE ANALIZĂ ECONOMICO-FINANCIARĂ A ÎNTREPRINDERILOR ROMÂNEȘTI DIN SECTORUL SERVICIILOR INFORMATICE”**, în vederea obținerii titlului științific de **“Doctor în Finanțe”**.

Comisia pentru susținerea tezei de doctorat este alcătuită din:

Președinte	Prof.univ.dr. Dumitru Mățiș
Conducător doctorat	Prof.univ.dr. Ioan Bătrâncea
Referenți oficiali	Prof.univ.dr. Ioan Talpoș
	Prof.univ.dr. Vasile Cocriș
	Prof.univ.dr. Constantin Tulai

Cu acest prilej, vă transmitem rezumatul tezei și vă invităm să participați la ședința publică de susținere a tezei de doctorat.

RECTOR,

Prof.univ.dr.Andrei Marga

CUPRINS

INTRODUCERE	4
Motivația și importanța cercetării	9
STADIUL CUNOAȘTERII, OBIECTIVELE CERCETĂRII ȘI STRUCTURA LUCRĂRII	13
1 SISTEMUL INFORMAȚIONAL – PUNCT DE PLECARE ÎN CONSTRUIREA UNUI SISTEM DE ANALIZĂ ÎN INDUSTRIA IT	19
1.1 Conținutul sistemului informațional al entității economice	19
1.2 Componentele sistemului informațional al entității economice	26
1.3 Calitatea informațiilor – condiție esențială pentru eficiența sistemului informațional	36
1.4 Conținutul și rolul deciziilor în cadrul sistemului informațional	38
1.4.1 Elementele de fundamentare a deciziilor	38
1.4.2 Tipologia deciziilor în industria IT	40
1.5 Clasificarea sistemelor informaționale	43
1.6 Sistemul informațional financiar – contabil, componentă centrală a sistemului informațional economic al entității economice	44
1.6.1 Particularitățile sistemului informațional financiar - contabil	44
1.6.2 Obiectivele sistemului informațional financiar – contabil al entității economice	45
1.6.3 Informația economică – componentă a sistemului informațional economic al entității economice	47
2 RAPORTAREA FINANCIARĂ ÎN ENTITĂȚILE ECONOMICE-BAZA INFORMAȚIONALĂ A MODELULUI DE ANALIZĂ PROIECTAT	52
2.1 Necesitatea și importanța raportării financiare	52
2.2 Obiectivele rapoartelor financiare	61
2.3 Bilanțul – formă de reflectare a bogăției entității economice	62
2.3.1 Importanța raportării poziției financiare a entității economice	62
2.3.2 Funcțiile bilanțului în condițiile aplicării IFRS în entitățile românești	63
2.3.3 Valențe internaționale ale bilanțului	75
2.4 Performanța entităților economice	85
2.4.1 Reglementări naționale privind contul de profit și pierdere	86
2.4.2 Structura și componența indicatorilor agregați specifici performanței financiare	87
2.5 Situația fluxurilor de numerar – sursă de date privind viabilitatea activității economice a întreprinderii	92
2.5.1 Raportarea modificărilor în poziția financiară a entității economice	92
2.5.2 Structura fluxurilor de numerar ale entității economice	94
3 POZIȚIA ȘI PERFORMANȚA FINANCIARĂ A ÎNTREPRINDERII – COMPONENTE ALE MODELULUI DE ANALIZĂ PROIECTAT	101
3.1 Analiza poziției financiare a întreprinderilor din domeniul IT	101
3.1.1 Bilanțul financiar și bilanțul funcțional – surse de informații pentru analiza poziției financiare a entității economice	104
3.1.2 Analiza activelor poziției financiare a întreprinderilor din domeniul IT	119

3.1.2.1	Analiza evoluției activelor	119
3.1.2.2	Analiza structurii activelor entităților it din România	129
3.1.3	Analiza de ansamblu a resurselor financiare ale întreprinderilor IT din România	136
3.1.3.1	Analiza evoluției resurselor entităților economice din domeniul IT	136
3.1.3.2	Ratele de structură ale resurselor în industria IT	146
3.1.4	Analiza echilibrelor financiare	152
3.1.4.1	Analiza situației nete	154
3.1.4.2	Analiza fondului de rulment	156
3.1.4.3	Analiza necesarului de fond de rulment	163
3.1.4.4	Analiza trezoreriei nete	165
3.1.5	Analiza efectelor poziției financiare	168
3.1.5.1	Analiza lichidității întreprinderilor IT	168
3.1.5.1.1	Aspecte teoretice privind lichiditatea întreprinderii	168
3.1.5.1.2	Modele de analiză a lichidității întreprinderilor din domeniul IT	170
3.1.5.2	Analiza solvabilității întreprinderilor din domeniul IT	181
3.1.5.2.1	Opinii privind solvabilitatea întreprinderii	181
3.1.5.2.2	Modele de analiză ale solvabilității întreprinderilor din domeniul IT	183
3.1.6	Ratele de analiză a fluxurilor de numerar în întreprinderile IT	187
3.2	Analiza performanței în industria IT	189
3.2.1	Structura și componența indicatorilor specifici performanței financiare în industria it	189
3.2.2	Analiza performanței întreprinderilor IT pe baza ratelor	195
3.2.2.1	Metoda ratelor de performanță	195
3.2.2.2	Analiza de detaliu a performanței pe baza ratelor financiare	196
4	RATINGUL ÎNTRPRINDERII – FINALITATEA MODELULUI DE ANALIZĂ DIN INDUSTRIA IT	208
4.1	Standing financiar versus rating	208
4.2	Abordarea conceptuală a riscului în afaceri	218
4.3	Tipologia riscurilor în mediul economic	222
4.4	Riscul de faliment - sabia lui Damocles	227
4.4.1	Aspecte privind falimentul întreprinderii	229
4.4.1.1	Definiții și concepte privind falimentul	229
4.4.1.2	Cauzele falimentului	230
4.4.2	Metode de analiză a riscului de faliment	232
4.4.2.1	Analiza riscului de faliment prin metode manageriale	234
4.4.2.2	Analiza riscului de faliment cu ajutorul metodelor patrimoniale	237
4.4.2.3	Analiza riscului de faliment prin metode statistice	238
4.4.2.3.1	Modele bazate pe analiza discriminantă	238
4.4.2.3.2	Modelul Altman	245
4.4.2.3.3	Modelul Conan & Holder	249
4.4.2.3.4	Modelul Robertson	251

4.4.2.3.5 Modelul Stickney	253
4.4.2.3.6 Modelul „A”	256
4.4.2.3.7 Modelul „B”	259
4.4.2.3.8 Modelul „I”	261
4.4.2.4 Analiza riscului de faliment prin metode bancare	264
4.4.2.4.1 Metoda Băncii Comerciale Române	265
4.4.2.4.2 Metoda Băncii Române de Dezvoltare	270
4.4.2.4.3 Metoda Bancpost	272
4.4.2.5 Un model de rating în întreprinderile din domeniul IT din România	274
4.4.2.6 Ratingul Agregat al întreprinderilor IT	279
4.5 Studiu statistic cu privire la principalele corelații din modelul de analiză a întreprinderilor IT din România	283
CONCLUZII	294
BIBLIOGRAFIE	300
LISTĂ FIGURI	309
LISTĂ TABELE	310
LISTĂ ANEXE	312

INTRODUCERE

Motto:

„Analiza economică utilizează principiul general <<Cauză – efect>> pentru a stabili aria de mișcare și transformare a fenomenelor”.

Stanley Kaish

Infor

matica în slujba managementului și cercetării

Economia mondială contemporană, în ansamblul ei este puternic marcată de progresul tehnologic caracterizat printr-o dinamică exponențială fără precedent. Știința și cercetarea, ele însele beneficiare a vectorilor de comunicații și modelare creează o dinamică ce permite aplicabilitate în sfera economică aproape instantaneu.

Disciplinele științifice tradiționale cunosc o dezvoltare în diviziunea lor, cercetarea actuală obligând la studii interdisciplinare strict axate pe secvențe intime ale materiei.

Economia ea însăși cunoaște mutații influențate de tehnologii, interacțiuni și efecte, motiv pentru care studiul microeconomic al noilor domenii (ramuri) economice devine vital pentru a le conecta la ansamblul relațiilor economice mondiale.

Economia mondială contemporană, în ansamblul ei, este puternic marcată de progresul tehnologic caracterizat printr-o dinamică exponențială fără precedent.

Apariția primelor calculatoare electronice grație tehnologiilor Cip, este urmată instantaneu de generații de computere, microcomputerele devenind astăzi o prezență cotidiană uzuală.

Industria hardware se dezvoltă în paralel cu cea a software-ului dezvoltând aplicații în toate sferele social-economice.

În câteva decenii informatica în sine cunoaște o dezvoltare extrem de dinamică, divizarea sa pe ramuri permițând apariția unor domenii strict specializate. O ramură importantă a acestei industrii este cea legată de producțiile de software, în multitudinea lor de limbaje de operare, aplicații și sisteme.

Internetul reprezintă mai mult decât o nouă tehnologie, este o schimbare de civilizație. O revoluție tehnologică pune la îndemâna oricui un număr infinit de produse și servicii care înainte erau inaccesibile.

Datorită rețelelor WorldWideWeb, una din primele aplicații ale Net-ului (datează doar din 1990) viața științifică și cea economică s-a amplificând considerabil, schimbul de

informații facilitează un nou orizont de referință pentru umanitate (așa cum inventarea tiparului în sec. XV a facilitat declanșarea renașterii). În acest sens avem o singură certitudine: suntem la începutul acestei revoluții și deci suntem incapabili să îi măsurăm amploarea.

Potrivit unor teze contemporane, asistăm în ultimii 20 de ani la o formidabilă dezvoltare a mediului de afaceri, datorită mondializării financiare și a impactului din ce în ce mai mare a tehnologiei informației. Aceste două fenomene sunt intim legate: mondializarea financiară se hrănește din inovația tehnologică care la rândul ei este accelerată de abundența capitalurilor.

Evaluarea stării economice și financiare a firmelor din industria informatică, pe piața concurențială reprezintă o direcție în care se îndreaptă cercetarea în domeniul microeconomic. Aceasta presupune și impune cu necesitate utilizarea unor metode de investigare de mare rigurozitate științifică menite a evidenția cât mai exact standingul economic și financiar al firmelor. Numai pe această bază se pot apoi elabora o serie de strategii pe termen lung care să direcționeze un anumit comportament al entității economice, astfel încât să se armonizeze tendințelor de dezvoltare în ansamblu. Evidențierea factorilor care au contribuit la evoluția fenomenelor și proceselor economice, reprezintă un obiectiv central al managementului firmelor, care are implicații directe în dezvoltarea portofoliului de afaceri a firmelor. Aceasta se poate realiza cu ajutorul unor procedee chemate a reflecta pe de o parte factorii de influență a fenomenelor economice, iar pe de altă parte, de a evidenția contribuția cantitativă a acestor factori la modificarea nivelului fenomenului investigat.

Problematica analizei financiare a entităților din domeniul IT a constituit și constituie un subiect de actualitate mult discutat și disputat în literatura economică din țară și străinătate.

MOTIVAȚIA ȘI IMPORTANȚA CERCETĂRII

Pentru orice investitor majoritar, minoritar sau speculator, raportarea financiară a entității economice contribuie în mod decisiv la adoptarea unei decizii privind menținerea echipei manageriale în funcție, schimbarea acesteia, achiziționarea de noi acțiuni sau vinderea acțiunilor deținute la entitate economică respectivă.

Din acest principal motiv considerăm că situațiile financiare raportate de entitatea economică și auditate în conformitate cu prevederile legale trebuie să îndeplinească mai multe caracteristici calitative între care menționăm: corectitudinea datelor raportate, corelarea informațiilor cuprinse în diferite raportări, semnificația informațiilor oferite de raportările financiare, respectarea normelor financiare de raportare, astfel încât acest produs financiar final să genereze o imagine corectă și rezonabilă a ceea ce s-a întâmplat cu averea încredințată spre administrare managerilor.

În cercetarea de față am căutat să evidențiez construiesc **un model de analiză economico-financiară** a întreprinderilor din industria IT în care să evidențiez trei aspecte: *evoluția și mutațiile structurale* produse în cadrul structurilor poziției financiare; *performanța financiară* și *riscul de faliment* reflectat în ratingul întreprinderilor *din domeniul IT*. Analiza presupus investigarea situațiilor financiare pe mai multe exerciții financiare succesive.

Pentru construirea unui model propriu de analiză specific domeniului IT am analizat peste 2180 de întreprinderi IT din România (situate în zona IMM-urilor), iar *finalitatea acestui model nu este altceva decât un senzor pentru orice manager din acest sector*.

Am ales această temă deoarece o consider un subiect de mare interes atât pentru cercetători cât și pentru practicieni. Predicția falimentului companiilor, băncilor, sau a incapacității municipalităților ori guvernelor de a-si achita datoriile contractate prezintă larg interes.

Cercetarea întreprinsă s-a bazat pe entitățile din domeniul IT din România funcționale în ultimii cinci ani.

Pentru construirea modelului am considerat că este necesară o analiză financiară a activității acestor entități, analiză bazată atât pe datele statice din bilanț cât și pe datele dinamice din contul de profit și pierdere și din situația fluxurilor de trezorerie.

Am pornit de la sistemul informațional al entității care asigură baza informațională pentru analiza financiară și pentru construirea unor modele de rating; am continuat cu aspectele relevante ale raportării financiare în entitățile economice care reprezintă în opinia

noastră centrul nervos al datelor financiare; m-am axat apoi pe analiza poziției și performanței financiare la nivelul unui eșantion de firme din domeniul IT din România pentru ca în final să construiesc două modele de rating utilizând pe de-o parte raționamentul profesional iar pe de altă parte metoda analizei discriminante multiple (MDA).

În demersurile întreprinse m-am bazat pe o metodologie de cercetare specifică microeconomiei și anume: inducția, deducția, analiza, sinteza, abstractizarea, comparația, metoda ratelor, metoda indicilor, analiza discriminantă multiplă (MDA) și analiza regresională.

Managementul entităților economice trebuie să se bazeze pe informații veridice oferite de analiza financiară a activității economice. Toate activitățile referitoare la management, toate operațiunile care au loc, se fac cu scopul obținerii a mult râvnitului profit, care dă viață societăților.

Pentru a efectua investigațiile și analizele în acest domeniu am preluat din baza Ministerului de Finanțe cele 2180 de entități economice din domeniul IT. Pentru prelucrarea statistică a datelor am procedat la eliminarea acelor entități care au întrerupt activitatea în perioada analizată, rezultând un număr de 2178 de firme. Dintre aceste entități au fost eliminate entitățile care nu aveau continuitate în activitatea economică pentru a nu afecta rezultatele financiare ale prelucrărilor statistice. Entitățile rămase în număr de 778 au fost grupate în cinci sectoare de activitate și anume consultanță în domeniul tehnologiei informației, editare de programe, comerț, fabricare de echipamente și alte activități.

Obiectivele avute în vedere în cercetarea întreprinsă pot fi sintetizate astfel: construirea unor tablouri de finanțare bazate pe fluxurile de fonduri și pe fluxurile de numerar; evidențierea asemănărilor și deosebirilor dintre diferitele tablouri de finanțare; conceperea și implementarea unor modele de calcul a fluxurilor de trezorerie în vederea evidențierii cauzelor care au determinat variația acestora; evidențierea importanței analizei poziției și performanței financiare în modelul de analiză conceput; stabilirea unor *intervale optime de siguranță financiară* pentru ratele financiare calculate pentru industria IT din România, dat fiind faptul că literatura de specialitate face puține referiri la această problemă, iar instituțiile de credit stabilesc *ratingul* după intervale proprii de referință.

Totodată am construit un sistem de rating agregat bazat pe trei dimensiuni și anume: un model de rating bazat pe indicatori specifici poziției și performanței entităților; un model compus din ratingurile unor bănci din România și un model de credit scoring.

Pentru atingerea obiectivelor propuse în această cercetare am utilizat metodologia specifică analizei economico-financiare, precum și metode statistice și metode bancare de

evaluare a ratingului entităților din eșantionul utilizat.

Metodologia de cercetare utilizată constă din aplicarea unor procedee specifice analizei, ca de pildă analiza pe verticală, analiza pe orizontală și metoda ratelor precum și din utilizarea unor metode statistice precum calculul parametrilor și analiza legăturilor. Pe parcursul lucrării am folosit alternativ termenii consacrați în literatura și practica financiară din țara noastră și din străinătate respectiv *întreprindere, firmă, companie, entitate economică și societate comercială*.

Având în vedere obiectivele cercetării, a fost stabilită următoarea structură a tezei: introducere, patru capitole, concluzii și recomandări, bibliografie.

În introducere se argumentează necesitatea temei de cercetare, necesitatea, importanța și gradul de studiere. Sunt formulate obiectivele cercetării, sunt prezentate domeniul și obiectul studiului.

Lucrarea de față se structurează în patru părți în care am abordat următoarele aspecte: **sistemul informațional – punct de plecare în construcția unui sistem de analiză în industria IT; raportarea financiară în entitățile economice; poziția și performanța financiară a entității – componente ale sistemului de analiză în industria IT și ratingul entității economice privit ca finalitate a sistemului de analiză.**

Capitolul I – SISTEMUL INFORMAȚIONAL – PUNCT DE PLECARE ÎN CONSTRUIREA UNUI MODEL DE ANALIZĂ ÎN INDUSTRIA IT- tratează aspectele importante ale structurii sistemului informațional și rolului acestuia în furnizarea de informații necesare analizei entităților economice. Cu acest prilej am arătat atât importanța sistemului decizional cât și rolul componentei financiar – contabile în cadrul sistemului informațional al entității economice.

În literatura de specialitate există o diversitate de opinii în privința modului de definire a sistemului informațional al unei entități economice.

După unii autori sistemul informațional se identifică cu baza de date care poate fi accesată pe computer, alții preferă să definească sistemul informațional prin mulțimea informațiilor care circulă printr-un sistem, iar unii autori pun semnul egalității între documentele de intrare a datelor în sistem, informațiile rezultate din prelucrarea acestora precum și circuitul acestor documente de la emițător la utilizator.

În opinia noastră, definirea sistemului informațional pornind de la rolul său în ansamblul activității entității economice este o condiție sine-qua-non pentru înțelegerea corectă nu numai a problematicii informaționale, ci și, în general, a problematicii manageriale.

Prin urmare, sistemul informațional este constituit din mijloace, metode și

resurse umane prin care se asigură desfășurarea activităților specifice procesului informațional:

- înregistrarea;
- transmiterea;
- prelucrarea;
- selecționarea;
- păstrarea informațiilor de orice natură.

Din părerile exprimate în diferite lucrări de specialitate, rezultă că **un sistem informațional este format dintr-un modul de culegere a datelor, un modul de conversie a datelor, care are menirea de a transforma datele primare în informații, un modul de stocare a informației și un modul de raportare a rezultatelor către diverși utilizatori.**

Nu în ultimul rând, considerăm că sistemul informațional economic implică o serie de operații precum culegerea, prelucrarea și sistematizarea informațiilor, în vederea elaborării deciziilor de natură economică și financiară a entității respective, având în vedere fluxurile reale, materiale și monetare care au loc în interiorul entității.

Fără îndoială că în elaborarea unui model de analiză trebuie să se pornească de la cunoașterea fluxurilor informaționale din cadrul entităților din domeniul investigat.

Analiza trebuie apoi să se canalizeze pe calitatea informațiilor furnizate de acest sistem în vederea eliminării suprapunerilor sau redundanțelor care pot îngreuna înțelegerea fluxului informațional al entității economice.

Sistemul decizional managerial și în cadrul acestuia a sistemului financiar decizional trebuie că constituie punctul central al conceperii și modelării unui model de analiză financiară în industria IT.

Nu în ultimul rând considerăm că sistemul decizional trebuie să se sprijine în primul rând pe componenta centrală a sistemului informațional, și anume sistemul financiar-contabil, care este principalul furnizor de date și informații necesare utilizatorilor interni și externi al entității economice. În cadrul acestei componente centrale, rolul decisiv în construirea unui model de analiză economico-financiară revine sistemului de raportare financiară

Capitolul II – RAPORTAREA FINANCIARĂ ÎN ENTITĂȚILE ECONOMICE–BAZA INFORMAȚIONALĂ A MODELULUI DE ANALIZĂ prezintă necesitatea și importanța raportării financiare ca și componentă a sistemului informațional, evidențiind cele trei momente ale tratării informației financiare: poziția, performanța și modificarea poziției financiare. În acest sens am făcut o prezentare a sistemului de raportare financiară a entităților

din România în contextul armonizării standardelor naționale cu directivele europene și cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară.

Cu acest prilej am evidențiat modalitățile de raportare financiară în cele trei etape ale reformei sistemului contabil, neajunsurile întâlnite în raportarea financiară până la armonizarea din anul 2001, privite prin prisma analizei financiare a entităților economice.

Cercetarea am dezvoltat-o apoi pe pilonii sistemului de raportare, subliniind modul de conexiune a informațiilor puse la dispoziția utilizatorilor de situații financiare.

Utilizatorii rapoartelor financiare primesc și analizează informații financiare despre firme, între aceștia numărându-se managerii, angajații, directorii, clienții, furnizorii, proprietarii actuali sau potențiali, chiriașii actuali sau potențiali, brokerii, autoritățile de reglementare, avocații, economiștii, sindicatele, consilierii financiari și analiștii financiari.

Unii dintre aceștia, cum ar fi managerii și anumite agenții de reglementare, pot să aibă acces la rapoarte financiare specializate care sunt din domeniile lor specifice de interes.

Ceilalți trebuie să se bazeze pe rapoartele financiare cu scop general pe care companiile le publică în mod periodic.

Rapoartele financiare cu scop general includ bilanțul, contul de profit și pierdere, raportul privind modificările în capitalul acționarilor sau raportări ale profiturilor acumulate, raportări despre fluxul de numerar și notele legate de aceste declarații.

Raportul financiar oferă informații utile investitorilor, creditorilor, precum și altora, pentru a face investiții, a da credite și alte decizii similare.

Informațiile trebuie să-i ajute pe utilizatori să estimeze volumul, timing-ul și fluctuația de intrare și ieșire de numerar probabile.

Pe de altă parte, informațiile interne au un alt regim. În cazul lor trebuie cunoscut cui i se vor adresa, ce anume să se ofere, cu ce frecvență etc., având prioritate informațiile privind costurile și profitul entității.

După părerea specialiștilor din domeniul financiar – contabil, contabilitatea reprezintă sursa principală de informații pentru conducere, de aceea sistemul informațional al contabilității rămâne partea cea mai importantă a unui sistem informațional pentru conducere.

În analiza informațiilor financiare, indicii individuali luați separat nu sunt, de obicei, foarte relevanți. Totuși, există relații importante între indici și grupuri de indici. Ca un rezultat, analiza rapoartelor financiare implică identificarea și descrierea relațiilor dintre indici și grupuri de indici, dar și schimbările acelor indici.

În analiza datelor din rapoartele financiare sunt luate în calcul două obiective primare precum *solvabilitatea și profitabilitatea*.

Solvabilitatea constă în abilitatea unei companii de a plăti datoriile la termen, stare care este reflectată în bilanțul entității economice.

Pe de altă parte *profitabilitatea* constă în abilitatea unei companii de a genera venituri, stare care este reflectată în contul de profit și pierdere al entității.

În general, toți cei interesați de afacerile unei companii sunt interesați în special, de solvabilitate și profitabilitate.

Rapoartele financiare ale unei entități economice sunt analizate în interiorul acesteia de către manageri și în exteriorul ei de către investitori și creditorii.

Analiza financiară efectuată de către manageri se referă în principal la diferite activități ale companiei.

Această abordare permite managementului să elaboreze planuri de dezvoltare, să evalueze și să controleze operațiile din interiorul companiei.

Investitorii și creditorii își concentrează analiza în special asupra rapoartelor financiare ale companiei, în întregime lor. Această analiză îi ajută să decidă dacă să investească în companie sau dacă să ofere credite acesteia.

Obiectivul situațiilor financiare și al rapoartelor de analiză financiară, este de a furniza informații despre poziția financiară, performanțele, modificările poziției financiare și despre riscul pierderii investiției făcută în capitalul entității economice, informații care sunt utile unei sfere largi de utilizatori în luarea deciziilor economice.

Situațiile financiare elaborate în acest scop satisfac necesitățile comune ale majorității utilizatorilor. Totuși situațiile financiare nu oferă toate informațiile de care utilizatorii au nevoie pentru luarea deciziilor economice, întrucât acestea, în mare măsură, relevă efectele financiare ale unor evenimente din trecut și nu relevă de regulă informații ne-financiare. În acest sens rapoartele de analiză financiară suplinesc nevoia de informații necesară utilizatorilor interni și externi.

Situațiile financiare prezintă, de asemenea, rezultatele administrării entității economice de către conducători, inclusiv modul de gestionare de către aceștia a resurselor încredințate. Acei utilizatori care doresc să evalueze modul de administrare sau responsabilitatea managementului fac acest lucru pentru a putea lua decizii economice; aceste decizii pot viza, de exemplu, opțiunea de a păstra sau de a vinde investiția în entitate economică respectivă sau înlocuirea ori reconfirmarea managementului.

În legătură cu sistemul raportării financiare se pot desprinde următoarele aspecte:

- deși IAS 1 nu impune un model de raportare a poziției financiare standard, totuși, din structura bilanțului nu pot lipsi elemente obligatorii de raportat respectiv active curente,

active non-curente, datoriile curente, datoriile non-curente și capitaluri proprii. Modul de raportare este unul standard în România și unul permisiv în SUA sau în Europa;

■ modelul de bilanț aplicabil în România a fost implementat începând cu anul 2001, de către experții scoțieni, odată cu aplicarea de către firmele românești a Standardelor Internaționale de Contabilitate. Diferența între modelul de bilanț scoțian și cel românesc constă în modul de aranjare a activelor curente, și non-curente (și care respectă acest mod de aranjare a US GAAP și a UK GAAP), în timp ce în România activele sunt dispuse în ordine inversă începând cu activele non-curente și terminând cu activele curente. Prin aceasta consider că normalizatorii români au avut în vedere faptul că în continuare, în poziția financiară a entității primează starea investițională a entității în dauna activității de exploatare;

■ un punct forte a bilanțului-listă din cadrul entităților românești îl reprezintă cei doi indicatori și anume: capitalul de lucru (poziția E) și capitalul ajustat (poziția F).

■ contul de profit și pierdere, respective contul de venituri (pentru firmele americane sau olandeze) trebuie să fie compatibile ca structură pentru a fi analizate cu ajutorul aceluiași sistem corelat de indicatori. În acest moment, structura contului de profit și pierdere din România trebuie să fie transformată, și modificată pe baza modelului propriu prezentat în cadrul acestui capitol. Numai în acest mod credem că se pot face comparații între firmele românești de IT și cele americane sau europene în privința performanței financiare a acestora.

■ Situația fluxurilor de numerar este așadar un important *instrument financiar* aflat la dispoziția managementului entității pentru prevederea capacității entității de a susține (sau de a crește) numerarul din operațiunilor curente. În acest scop, situația financiară furnizează mai multe informații obiective despre:

- Capacitatea unei entități de a genera fluxuri de numerar din activitățile de exploatare;
- Tendințele în componentele fluxurilor de numerar și consecințele produse în numerarul entității de deciziile de finanțare și de investiții;
- Deciziile managementului privind domeniile critice precum *politică financiară privind activitatea operațională, politica de dividende și politica de investiții pentru dezvoltarea entității.*

După părerea noastră nici bilanțul, nici contul de profit și pierdere singure nu conțin suficiente informații pentru procesul de luare a deciziilor.

De aceea datele din contul de profit și pierdere și cele din bilanț trebuie combinate cu fluxurile de numerar pentru analiza detaliată a capacității entității economice de a achiziționa sau produce active pe baza veniturilor raportate și de a achita datoriile rezultate din cheltuielile angajate și pe această bază să se poată elabora măsuri adecvate pentru entitate.

Desigur că conceperea și realizarea unui model în domeniul analizei economico-financiare din industria IT, trebuie să fie rezultatul unui proces complex de analiză economico-financiară, în urma căruia să se poată evidenția componentele funcționale ale modelului pentru adoptarea în timp real a deciziilor strategice și operative la nivelul fiecărui decident, aspecte pe care le vom prezenta în capitolul următor.

Capitolul III – POZIȚIA ȘI PERFORMANȚA FINANCIARĂ A ÎNTREPRINDERII – COMPONENTE ALE MODELULUI DE ANALIZĂ PROIECTAT pune în relief coordonatele sistemului de analiză a entităților din domeniul IT cu ajutorului metodelor și tehnicilor de analiză financiară la nivel microeconomic.

Pe parcursul capitolului am dezvoltat analiza pe componentele sistemului proiectat, și am arătat că atât datele din contul de profit și pierdere cât și datele din bilanț se reflectă în ultimă instanță în ratingul entității care pune în evidență rezultatele administrării financiare a entității văzută prin prisma deciziilor de politică financiară.

Componentele modelului de analiză în industria informatică pe care l-am proiectat vizează după părerea noastră atât poziția cât și performanța financiară a acestor entități, și care pot fi valorificate printr-o analiză a activelor, datoriilor, capitalurilor proprii, echilibrelor financiare, o analiză a modificărilor produse în poziția financiară și a performanței financiare a acestor entități, cu ajutorul unui sistem corelat de indicatori care să surprindă atât cauzele evoluției acestor componente cât și efectele produse de o anumită stare în cadrul modelului de analiză astfel proiectat. Astfel o primă componentă a modelului o reprezintă analiza poziției financiare a entităților din industria IT problematică pe care o prezentăm în cele ce urmează.

Cel două componente ale modelului de analiză respectiv poziția și performanța financiară se bazează atât pe o analiză generală cât și pe o analiză de detaliu cu ajutorul metodei ratelor.

Pe de altă parte se impune compatibilizarea informației financiare din contul de profit și pierdere specifice entităților românești, cu informația din contul de venituri (pentru firmele americane sau olandeze) și care permite analiza pe baza aceluiași sistem corelat de indicatori.

În acest moment, structura contului de profit și pierdere din România trebuie să fie modificată pe baza modelului propriu prezentat în cadrul acestui capitol.

Numai în acest mod credem că se pot face comparații între firmele românești de IT și cele americane sau europene în privința performanței financiare a acestora.

În același timp considerăm că diferențele substări atât ale poziției cât și a performanței financiare se vor reflecta în mod nemijlocit în *ratingul acestor întreprinderi* și pe care în

considerăm *senzorul modelului de analiză economico-financiară* astfel proiectat.

Capitolul IV – RATINGUL ÎNTREPRINDERII – FINALITATEA MODELULUI DE ANALIZĂ DIN INDUSTRIA IT este o încununare a eforturilor de a surprinde cât mai corect funcțiile și disfuncțiile întregului sistem de analiză a entităților IT.

În acest sens am conceput și realizat un **sistem de rating agregat** bazat pe un model propriu, pe modele bancare și pe modele statistice de credit scoring, și care în final evidențiază fără dubii *standingul financiar al entității*.

Activitatea entității economice este supusă în orice moment riscului. În general, se consideră, că riscul constituie probabilitatea ca un eveniment nedorit să se producă.

În funcție de poziția sa pe piață, de situația economică și financiară, de mediul economic, respectiv climatul în care își desfășoară activitatea, o entitate economică poate suporta mai greu sau mai ușor riscurile la care este supusă. Practic nu există activitate economică în care să nu intervină riscul la un moment dat. Intensitatea acestuia poate fi însă diferită în funcție de domeniu, de tendințele pieței, de imaginea țării în contextul mondial etc.

Entitățile economice sunt supuse, de regulă, următoarelor tipuri de risc: economic, financiar și de faliment.

Diagnosticul bunăstării financiare reprezintă un mijloc de obținere a informației veridice și calitative despre posibilitățile reale ale entității economice în stadiul începător al crizei economice. Entitate economică cu un sistem analitic serios e capabilă să recunoască din timp criza care se apropie. Cu ajutorul analizei financiare pot fi găsite locurile vulnerabile în economia entității economice și propuse soluții eficiente de ieșire din situația dificilă.

După părerea noastră, *riscul de faliment* poate fi definit ca fiind imposibilitatea firmelor de a face față unei tranzacții financiar – bancare, respectiv incapacitatea acestora de a rambursa la timp sumele împrumutate în condițiile stabilite de comun acord cu băncile, în baza unor contracte de creditare. Riscul de faliment poate fi rezultatul apariției unor dificultăți care inițial, la efectuarea analizei cât și în etapa evaluării și aprobării creditului, nu a putut fi identificat dar care, pe parcursul derulării contractului, si-a făcut apariția. Prin urmare, procesul de diagnosticare a riscului de faliment constă în evaluarea capacității entității economice de a face față angajamentelor asumate față de terți, deci în evaluarea solvabilității entității economice.

Riscul de faliment interesează atât pe investorul cât și pe managerul unei societăți. Mulți cercetători și instituții financiare au fost și sunt preocupate de elaborarea unei *metode de predicție a riscului de faliment* pornind de la o grupare de rate strâns corelate cu starea de sănătate sau cu cea de slăbiciune a societăților. De aceea mulți cercetători au considerat că

măsurarea riscului de faliment se poate stabili printr-o funcție empirică care să-mi permită să se estimeze probabilitatea ca o entitate să înregistreze pierderi și în consecință să fie în imposibilitatea de a-și onora obligațiile față de clienții și față de băncile care i-au acordat credite.

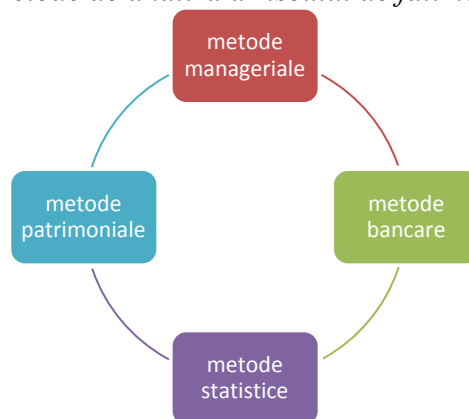
Ipoieza principală a analizei fundamentale clasice este continuitatea activității viitoare a entității economice. Când aceasta probabilitate de continuare a activității scade semnificativ, investitorii sunt interesați în estimarea acesteia în scopul diminuării pierderilor potențiale.

Pare absurdă luarea în considerare a falimentului companiilor cotate pe piața de capital, fiind cunoscut faptul că în general criteriile exigente de admitere pentru listarea pe piața de capital, privind anumite nivele ridicate de profitabilitate și capitalizare pe ultimii 2-3 ani, permit listarea pe piața de capital doar a entități economice foarte competitive și cu opoziție financiară puternică.

Dar celebrele cazurile de faliment brusc ale companiilor cotate pe piețele internaționale de capital nu mai reprezintă o noutate pentru investitori. Astfel, degradarea rapidă a performanțelor financiare, coroborată cu talentul managerilor de „cosmetizare” a rezultatelor reale ale entităților cotate, au impus necesitatea elaborării unor modele de predicție rapidă a succesului sau insuccesului acestora.

Analiza riscului de faliment se poate realiza cu ajutorul unor metode, care din punct de vedere a formei legăturii între fenomen (solvabilitatea entității economice) și factorii săi de influență se pot grupa după părerea mea în patru categorii: metode manageriale, metode patrimoniale, metode statistice și metode bancare.

Metode de analiză a riscului de faliment

Pentru a stabili cu o mai mare precizie ratingul unei entități sau a unui grup de entități, am construit modelul agregat, în care am preluat ratingurile stabilite prin fiecare model în parte.

În acest sens am luat în calcul un sistem unic de notare și punctare care să reflecte substările înregistrate de o entitate prin fiecare model prezentat anterior.

Calificativele obținute prin cele trei grupe de metode (metoda „M”; metoda bancară și credit scoringul) au fost echivalate printr-un punctaj ponderat cu numărul de modele luate în calcul pe fiecare grupă (1 pentru metoda „M”; 2 pentru metoda bancară și 2 pentru credit scoring) menținându-se în același timp calificativul A până la E și punctajele corespunzătoare iar intervalele de încadrare în unul din calificative s-a făcut în funcție de numărul de modele luate în calcul.

Intervalele de valori și punctaje utilizate în modelul agregat

		A	B	C	D	E
Calificativ Agregat M		15-13 pct	12-9 pct	9-6 pct	6-3 pct	<3
		A	10	5 x 2		
		B	8	4 x 2		
		C	6	3 x 2		
		D	4	2 x 2		
		E	2	1 x 2		
		A	B	C	D	E
Calificativ Agregat BANCI		10-8 pct	8-6 pct	6-4pct	4-2pct	<2
		A	10	5 x 2		
		B	8	4 x 2		
		C	6	3 x 2		
		D	4	2 x 2		
		E	2	1 x 2		
		A	B	C	D	E
		10-8 pct	8-6 pct	6-4pct	4-2pct	<2
SINTEZA CALIFICATIV	M	A	B	C	D	E
Agregat M		5	4	3	2	1
Punctaj (Pondere 25 %)	25%	1,25	1,00	0,75	0,50	0,25
Agregat BANCI	Bănci	A	B	C	D	E
Punctaj (Pondere 40 %)		5	4	3	2	1
Agregat credit scoring	40%	2,00	1,60	1,20	0,80	0,40
Punctaj (Pondere 35 %)	Statistic	A	B	C	D	E
TOTAL PUNCTAJ		5	4	3	2	1
SINTEZA CALIFICATIV GENERAL	35%	1,75	1,40	1,05	0,70	0,35
	TOTAL	5,00	4,00	3,00	2,00	1,00
Calificative		A	B	C	D	E
Intervale de valori		5,00 - 4,50	4,50-3,50	3,50-2,50	2,50-1,50	<1,50

Sursa: Calcule proprii

În vederea stabilirii modelului agregat de rating s-a luat în calcul trei niveluri de rating:

- modelul M;
- modelul agregat al băncilor BRD și BCR; și
- modelul agregat de credit scoring Altman și Stikney.

Așa cum am arătat în paragraful 4.4.2.5. modelul de rating ”M” se bazează pe trei categorii de indicatori grupați în indicatori de lichiditate, solvabilitate și profitabilitate. Pentru fiecare grupă de indicatori s-au stabilit 7 calificative astfel: foarte bine, bine, peste mediu,

mediu, sub mediu, slab și foarte slab, precum și punctaje aferente acestora.

Aceste calificative s-au echivalat cu cele 5 calificative A-E, aferente modelelor bancare și de credit scoring astfel: „Foarte bine” și „Bine”=A, „Peste mediu” și „Mediu”=B, „Sub mediu”=C, „Slab”=D și „Foarte slab”=E. În continuare s-au acordat punctajele cuprinse în intervalul 3-15 puncte, defalcat pe categoriile de rating A-E, conform tabelului de mai sus. Punctajele aferente categoriilor de rating sunt ponderate cu 25% în modelul agregat în vederea obținerii calificativului general.

În modelul agregat al băncilor și modelul de credit scoring s-au acordat punctaje cuprinse între 2-10 pentru fiecare categorie de rating conform tabelului de mai sus. Punctajele aferente categoriilor de rating sunt ponderate cu 40% în modelul agregat bancar și 35 % în modelul credit scoring, în vederea obținerii ratingului general.

Ratingul final rezultă din însumarea numărului de puncte și clasificarea entității astfel:

Ratingul agregat

Rezultatul ponderat al ratingului entității	Ratingul entității
4,5– 5,00	A
4,49 – 3,50	B
3,49 –2,50	C
2,49 – 1,50	D
< 1,5	E

Sursa: Calcule proprii

Ratingul final pentru întreprinderile analizate se prezintă astfel:

Tabel 0.1 Sinteza Ratingului Agregat-20 întreprinderi IT

Indicatori	Realizat 31.12.2005	Realizat 31.12.2006	Realizat 31.12.2007	Realizat 31.12.2008	Realizat 31.12.2009
AGREGAT MODEL „M”					
<i>Metoda: „M”</i>					
CATEGORIA	B	B	B	B	B
Punctaj	12	12	12	12	12
Calificativ Agregat M	B	B	B	B	B
AGREGAT MODELE BANCI					
<i>Metoda: BRD-GSG S.A</i>					
CATEGORIA	A	A	A	A	A
Punctaj	5	5	5	5	5
<i>Metoda: BCR</i>					
CATEGORIA	B	B	B	B	B
Punctaj	4	4	4	4	4
TOTAL PUNCTAJ BANCI	9	9	9	9	9
Calificativ Agregat BANCI	A	A	A	A	A
AGREGAT MODELE CREDIT SCORING					
<i>MODEL: ALTMAN</i>					
CATEGORIA	A	A	A	A	A
Punctaj	5	5	5	5	5

<i>Metoda: STICKNEY</i>					
CATEGORIA	E	E	E	C	D
Punctaj	1	1	1	3	2
TOTAL PUNCTAJ CREDIT SCORING	6	6	6	8	7
Calificativ Agregat CREDIT SCORING	B	B	B	A	B
SINTEZA CALIFICATIV					
Agregat „M”	B	B	B	B	B
Punctaj (Pondere 25 %)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Agregat BANCI	A	A	A	A	A
Punctaj (Pondere 40 %)	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Agregat CREDIT SCORING	B	B	B	A	B
Punctaj (Pondere 35 %)	1,40	1,40	1,40	1,75	1,40
TOTAL PUNCTAJ	4,40	4,40	4,40	4,75	4,40
SINTEZA CALIFICATIV GENERAL	B	B	B	A	B

Sursa: Calcule proprii

Sinteza Ratingului Agregat -778 întreprinderi IT

Indicatori	Realizat 31.12.2005	Realizat 31.12.2006	Realizat 31.12.2007	Realizat 31.12.2008	Realizat 31.12.2009
AGREGAT MODEL "M"					
<i>Metoda: M</i>					
CATEGORIA	B	B	B	B	B
Punctaj	12	12	12	12	12
Calificativ Agregat M	B	B	B	B	B
AGREGAT MODELE BANCI					
<i>Metoda: BRD-GSG S.A</i>					
CATEGORIA	A	A	B	B	B
Punctaj	5	5	4	4	4
<i>Metoda: Banca Transilvania</i>					
CATEGORIA	B	B	B	C	C
Punctaj	4	4	4	3	3
TOTAL PUNCTAJ BANCI	9	9	8	7	7
Calificativ Agregat BANCI	A	A	A	B	B
AGREGAT MODELE CREDIT SCORING					
<i>MODEL: ALTMAN</i>					
CATEGORIA	A	A	A	A	A
Punctaj	5	5	5	5	5
<i>Metoda: STICKNEY</i>					
CATEGORIA	E	E	E	E	E
Punctaj	1	1	1	1	1
TOTAL PUNCTAJ CREDIT SCORING	6	6	6	6	6
Calificativ Agregat CREDIT SCORING	B	B	B	B	B
SINTEZA CALIFICATIV					
Agregat M	B	B	B	B	B
Punctaj (Pondere 25 %)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Agregat BANCI	A	A	A	B	B
Punctaj (Pondere 40 %)	2,00	2,00	2,00	1,60	1,60
Agregat CREDIT SCORING	B	B	B	B	B
Punctaj (Pondere 35 %)	1,40	1,40	1,40	1,40	1,40
TOTAL PUNCTAJ	4,40	4,40	4,40	4,00	4,00
SINTEZA CALIFICATIV GENERAL	B	B	B	B	B

Pe grupe

Gr I SINTEZA CALIFICATIV GENERAL	B	B	B	B	B
GR II SINTEZA CALIFICATIV GENERAL	B	B	B	B	B
Gr III SINTEZA CALIFICATIV GENERAL	A	B	B	B	B
GR IV SINTEZA CALIFICATIV GENERAL	D	D	D	B	C
GR V SINTEZA CALIFICATIV GENERAL	B	B	B	B	B

Sursa: Calcule proprii

Se observă că nu există mari diferențieri între ratingurile stabilite pentru entitățile din fiecare grupă și ratingurile grupei respective în sensul că nivelul ratingului poate coborî sau urca cu cel mult un calificativ.

Pe parcursul acestui capitol am arătat că fiecare tip de rating se bazează pe ipoteze bine stabilite și pe modele proprii de calcul și de analiză a indicatorilor financiari.

În al doilea rând am remarcat o abordare multicriterială a problematicii ratingului, pornind de la datele din bilanț, contul de profit și pierdere și mai puțin din situația fluxurilor de numerar.

Modelul „M” pe care l-am conceput în urma analizelor întreprinse a numeroși indicatori financiari atât pe cele 778 de entități cât și pe cele 20 de entități care asigură reflectarea tuturor aspectelor financiare care au impact asupra evoluției viitoare a activității, a profitului și a capacității de rambursare a creditelor acestor entități.

Dintre indicatorii analizați au fost selectați ratele financiare de lichiditate și performanță.

Atât modelul propriu de rating cât și modelul agregat sunt compatibile și oferă un ghid important în analiza de rating a entităților din industria IT.

Performanța unei societăți depinde în mare măsură de structura sa financiară, respectiv cât din activitatea sa este finanțată prin capitaluri proprii și cât prin împrumuturi. Conform teoriei clasice există un raport optim între cele două surse de finanțare, raport care conduce la minimizarea costului capitalului societății și implicit la maximizarea valorii societății. În acest sens am considerat că este interesant de văzut dacă la nivelul societăților IT din România există o legătură semnificativă între performanța acestora, măsurată prin ROE și ROA și gradul de îndatorare (ca măsură a expunerii societății și implicit ca măsură indirectă a structurii financiare a societății), respectiv lichiditatea acestora.

Din analiza statistică întreprinsă se observă că ROA este influențată semnificativ de evoluția gradului de îndatorare și de evoluția lichidității curente. În cadrul specializării editare programe, o modificare cu 1% a gradului de îndatorare va conduce la o modificare cu 0.0704% a ROA, iar o modificare cu 1% a lichidității curente va conduce la o modificare a ROA cu 0,0030%. În cazul ROE, lichiditatea curentă nu reprezintă un factor de influență în nici unul din cele 4 subdomenii, iar gradul de îndatorare influențează ROE a societăților care sunt specializate doar în editare de programe și comerț. Astfel, în cazul editării de programe, o modificare cu 1% a gradului de îndatorare va determina o modificare cu 3,2305% a ROE. Se observă că ambii indicatori de performanță sunt influențați negativ de gradul de îndatorare, indiferent de subdomeniu.

Analiza întreprinsă a pus în evidență distribuția valorii mediane pentru ROA și ROE, pe cele 4 domenii în funcție de „trei zone” denumite: zona verde (0 – 30%), zona maro(30%-60) și zona roșie (peste 60%).

Din analiza principalilor indicatori statistici ai tendinței centrale și de variație a ratei rentabilității activelor și ratei rentabilității că peste 50% din firmele ce desfășoară activități de consultanță se situează în zona verde neavând probleme de dificultăți financiare permanente.

Din acest motiv considerăm că se impune ca în teoria și practica financiară a entităților să își găsească tot mai mult loc modelele de rating care pot prevenii intrarea în colaps a entităților economice.

CONCLUZII

- Fără îndoială că în elaborarea unui sistem de analiză trebuie să se pornească de la cunoașterea fluxurilor informaționale din cadrul entităților din domeniul investigat.

- Analiza trebuie apoi să se canalizeze pe calitatea informațiilor furnizate de acest sistem în vederea eliminării suprapunerilor sau redundanțelor care pot îngreuna înțelegerea fluxului informațional al entității economice.

- Sistemul decizional managerial și în cadrul acestuia a sistemului financiar decizional trebuie să constituie punctul central al conceperii și modelării unui sistem de analiză financiară.

- Considerăm că sistemul decizional trebuie să se sprijine în primul rând pe componenta centrală a sistemului informațional, și anume sistemul financiar-contabil, care este principalul furnizor de date și informații necesare utilizatorilor interni și externi al entității economice.

- Obiectivul situațiilor financiare este de a oferi informații despre poziția financiară, performanța și fluxurile de numerar ale unei entități economice, utile pentru o gamă largă de utilizatori, în luarea deciziilor economice.

- Aceste situații financiare trebuie privite ca un tot unitar, întrucât datele pe care le conțin sunt corelate între ele, furnizează informații relevante, obiective și în timp util, esențiale pentru adoptarea deciziilor de investiție, de creditare și altele similare, în conformitate cu obiectivele raportărilor financiare.

- Situațiile financiare furnizează de asemenea, informații despre activele (resurse), datoriile, profitul, fluxurile de numerar și capitalurile ale unei entități. Efectele tranzacțiilor și altor evenimente sunt înregistrate în situațiile financiare în conformitate cu standardele naționale de raportare financiară.

- Orice afacere urmărește în opinia noastră, două obiective majore și anume profitabilitatea și solvabilitatea entității economice. Pe de-o parte, *profitabilitatea* reprezintă capacitatea entității de a genera beneficii care sunt reflectate în contul de profit și pierdere. Pe de altă parte, *solvabilitatea* reprezintă capacitatea unei entități de a-și achita datoriile față de terți atunci când acestea devin scadente, datorii care sunt reflectate în bilanț.

- *Scopul* principal al situației fluxurilor de numerar este acela de a evidenția intrările și ieșirile de numerar și de echivalente de numerar de-a lungul unei perioade de timp determinate, de regulă durata exercițiului financiar.

Din cele prezentate pe parcursul celui *de-al doilea capitol* se pot desprinde

următoarele concluzii:

- în primul rând, remarcăm că modelul de bilanț din cadrul entităților românești răspunde cerințelor impuse de analiza poziției financiare, fiind mai detaliat decât bilanțul entităților din firmele de IT din SUA sau Europa.
- analiza poziției financiare vizează analiza de ansamblu a poziției financiare și analiza echilibrului poziției financiare conform metodologiei prezentate în această cercetare.
- în cadrul analizei de ansamblu a poziției financiare am urmărit aspecte privind *evoluția și structura* elementelor de active/datorii/capitaluri proprii.
- analiza evoluției sau trendului poziției financiare presupune determinarea indicilor cu baza în lanț calculați pentru elementele de active/datorii/capitaluri proprii.
- analiza structurii poziției financiare presupune determinarea ratelor de structură ale elementelor de active/datorii/capitaluri proprii.
- în aprecierea *sănătății financiare* a entității economice trebuie să se urmărească nu numai solvabilitatea, ci și *lichiditatea* ei, în sensul că pentru ca aceasta să fie într-o situație satisfăcătoare nu este suficient ca ea să-și poată achita datoriile (să fie *solvabilă*), ci trebuie să le poată achita la *scadența* convenită. Astfel, entitate economică poate fi solvabilă, având un activ total superior datoriilor (situație *netă pozitivă*), dar să nu posede suficiente *lichidități* pentru a respecta scadențele, ceea ce impune analiza separată a lichidității sale.
- dacă solvabilitatea vizează aptitudinea entității economice de a-și regla datoriile pe termen mediu și lung și oferă o informație parțială asupra lichidității pe termen scurt, *gradul de lichiditate* exprimă calitatea echilibrului financiar al entității economice pe *termen scurt*.

În final consider că utilitatea indicatorilor detaliați în această cercetare depinde de experiența și creativitatea analistului financiar. Prin ei înșiși, indicatorii financiari sunt cvasi-inutili, ei trebuind analizați pe o bază comparativă.

Obiectivul general al lucrării de față a fost de a identifica modalitățile de analiză a poziției, performanței și riscului la nivelul entităților economicelor în general. În urma analizei literaturii de specialitate și a realizării unui studiu de caz bazat atât pe datele furnizate de 778 entități cât și pe cele 20 de entități din domeniul IT care au transmis datele financiare complete pentru acest studiu, am dedus următoarele concluzii.

Cel trei componente ale modelului de analiză respectiv poziția, performanța financiară

și fluxurile de numerar se bazează atât pe o analiză generală cât și pe o analiză de detaliu cu ajutorul metodei ratelor.

Pe de altă parte se impune compatibilizarea informației financiare din contul de profit și pierdere specifice entităților românești, cu informația din contul de venituri (pentru firmele americane sau olandeze) și care permite analiza pe baza aceluiași sistem corelat de indicatori.

În acest moment, structura contului de profit și pierdere din România trebuie să fie modificată pe baza modelului propriu prezentat.

Numai în acest mod credem că se pot face comparații între firmele românești de IT și cele americane sau europene în privința performanței financiare a acestora.

În același timp considerăm că diferențele substări atât ale poziției, performanței financiare și fluxurilor de numerar se vor reflecta în mod nemijlocit în *ratingul acestor entități* și pe care în considerăm *senzorul modelului de analiză economico-financiară* astfel proiectat, ca o abordare sintetică a riscurilor în afaceri în general, riscului de faliment în mod special.

Modelul de rating „M” pe care l-am conceput în urma analizelor întreprinse a numeroși indicatori financiare atât pe cele 778 de entități cât și pe cele 20 de entități care asigură reflectarea tuturor aspectelor financiare care au impact asupra evoluției viitoare a activității, a profitului și a capacității de rambursare a creditelor acestor entități.

Dintre indicatorii analizați au fost selectați ratele financiare de lichiditate și performanță.

Atât modelul propriu de rating cât și modelul agregat sunt compatibile și oferă un ghid important în analiza de rating a entităților din industria IT.

Performanța unei societăți depinde în mare măsură de structura sa financiară, respectiv cât din activitatea sa este finanțată prin capitaluri proprii și cât prin împrumuturi. Conform teoriei clasice există un raport optim între cele două surse de finanțare, raport care conduce la minimizarea costului capitalului societății și implicit la maximizarea valorii societății. În acest sens am considerat că este interesant de văzut dacă la nivelul societăților IT din România există o legătură semnificativă între performanța acestora, măsurată prin ROE și ROA și gradul de îndatorare (ca măsură a expunerii societății și implicit ca măsură indirectă a structurii financiare a societății), respectiv lichiditatea acestora.

Din analiza statistică întreprinsă se observă că ROA este influențată semnificativ de evoluția gradului de îndatorare și de evoluția lichidității curente. În cadrul specializării editare programe, o modificare cu 1% a gradului de îndatorare va conduce la o modificare cu 0.0704% a ROA, iar o modificare cu 1% a lichidității curente va conduce la o modificare a

ROA cu 0,0030%. În cazul ROE, lichiditatea curentă nu reprezintă un factor de influență în nici unul din cele 4 subdomenii, iar gradul de îndatorare influențează ROE a societăților care sunt specializate doar în editare de programe și comerț. Astfel, în cazul editării de programe, o modificare cu 1% a gradului de îndatorare va determina o modificare cu 3,2305% a ROE. Se observă că ambii indicatori de performanță sunt influențați negativ de gradul de îndatorare, indiferent de subdomeniu.

Analiza întreprinsă a pus în evidență distribuția valorii mediane pentru ROA și ROE, pe cele 4 domenii în funcție de „trei zone” denumite: zona verde (0 – 30%), zona maro(30%-60) și zona roșie (peste 60%).

Din analiza principalilor indicatori statistici ai tendinței centrale și de variație a ratei rentabilității activelor și ratei rentabilității că peste 50% din firmele ce desfășoară activități de consultanță se situează în zona verde neavând probleme de dificultăți financiare permanente.

Concluzia care se impune este una singura, aceea ca riscul guvernează întreaga viață iar cunoașterea lui este principala metodă de îmbunătățire a calității vieții.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Cărți

1. Anghel I. (2002) - Falimentul - radiografie și predicție, Editura Economică;
2. Băileșteanu Gh. (2005) - Diagnostic, risc și eficiență în afaceri, Editura Mirton, Timisoara;
3. Bernstein L.A., Wild J.J.(2000) - Analysis of Financial Statements, McGraw-Hill, N.Y;
4. Buglea A.,L.E.Stark, (2003) - Evaluarea Intreprinderii, Ed. Mirton,Timisoara;
5. Bușe L. (2005) - Analiză economico-financiară, Editura Economică, București;
6. Bușe L., Siminică M., Marcu N. (2003) - Analiză economico-financiară, Editura Scrisul Românesc, Craiova;
7. Dardac N., Barbu T. (2006) - Monedă, bănci și politici monetare, Editura Didactică și Pedagogică, București;
8. Elliot A., Elliot J. (2002) - Financial Accounting & Reporting, Pearson Education Limited,U.K;
9. Everingham G.K., Kleynhans J.E., Posthumus L.C. (2003) - Introductory GAAP, 3rd ed., Juta, Landsdowne;
10. Gheorghiu Al. (2004) - Analiza economico-financiară la nivel microeconomic, Editura Economică, București ;
11. Ghic G., Grigorescu C.J., (2009) - Analiza economico-financiara. Repere teoretice și practice, Editura Universitară, București;
12. Greuning H.V. (2009) - Standarde Internaționale de Raportare Financiară, Institutul Irecson, București,;
13. Greuning H.v., (2005) - Standarde Internaționale de Raportare Financiară, Institutul Irecson, București;
14. Greuning H.V., Koen M. (2003)- Standardele Internaționale de Contabilitate - Ghid practic,Casa de Editură IRECSON, București;
15. Matîș D. (coord.) (2005) - Bazele contabilității, Editura Alma Mater, Cluj-Napoca;
16. Matîș D., Pop A. (coordonatori) (2007) - Contabilitate financiară, Editura Alma Mater, Cluj-Napoca;
17. Mihai I. (2010) - Gestiunea financiară a entității economice, Editura Meor Press, București;
18. Mironiuc M. (2006) - Analiză economico-financiară, Editura Libris, Iași;
19. Moseviciov A. (coautor) (2008) - Analiza trezoreriei entității economice, Editura

- Risoprint, Cluj-Napoca;
20. Moscviciov A. (coautor) (2010) - Raportarea și analiza financiară a entității economice, Editura Risoprint, Cluj-Napoca;
 21. Moscviciov A. (coautor) (2010) - Standing financiar, Editura Risoprint, Cluj-Napoca;
 22. Needles B.E.Jr., Anderson H.R., Cadwell J.C. (2001) - Principiile de bază ale contabilității, Editura Arc, București;
 23. Nistor I. (2004) - Teorie și practică în finanțarea entității economicilor, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca;
 24. Oprean D. (2005) - Gestiunea și managementul afacerilor, Editura Presa Universitară Clujană, Cluj-Napoca;
 25. Petcu M. (2003) - Analiza economico-financiară a entității economice, Editura Economică, București, p.439;
 26. Petcu M. (2009) - Analiza economico - financiara a întreprinderii. Probleme, abordari, metode, aplicatii, Editura Economică, București;
 27. Petrescu S. (2010) - Analiză și diagnostic financiar-contabil, Editura CECCAR;
 28. Stancu I. (2007) - Finanțe, Editura Economică, București;
 29. Trenca, I. (2006) - Fundamente ale managementului financiar, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca;
 30. Turluc V., Cocriș V. (1997) - Monedă și credit, Editura Ankarom, Iași;
 31. Vâlceanu Gh., Robu V., Georgescu N. (2004) - Analiză economico-financiară, Editura Economică, București;
 32. *** Concise Oxford English Dictionary, Fifth Edition, 1995;
 33. *** Global Association of Risk Professionals: <http://www.garp.com/>;
 34. *** International Risk Management Institute: <http://www.isda.org/>;
 35. ***Risk Management Association (RMA): <http://www.rmahq.org/>;
 36. ***Risk Theory Society: <http://www.aria.org/rts/> .

Articole publicate în reviste de specialitate

1. Beaver W.H. (1988) - Financial Ratios and Predictors of Failure, Empirical Research of Accounting: Selected Studies, Supplement to Journal of Accounting Research, no.4;
2. Brown L. D., Pinello, A. S. (2007) - To What Extent Does the Financial Reporting Process Curb Earnings Surprise Games?, Journal of Accounting Research, 00218456, Dec2007, Vol. 45, Issue 5;

3. Carslaw, C.A., Mills, J.R. (1991) - Developing ratios for effective cash flow statement analysis”, Journal of Accountancy, November, 1991;
4. Crane, M., Dyson, R. A. (2009) - Risks in Applying the New Business Combination Guidance to Intangible Assets, CPA Journal, 07328435, Jan2009, Vol. 79, Issue 1;
5. Davis, M., Largay III, J. A. (2008) - Consolidated Financial Statements, CPA Journal, 07328435, Feb2008, Vol. 78, Issue 2;
6. Epstein B. J., Jermakowicz E. K. (2009) - IFRS Converges to US GAAP on Segment Reporting, Journal of Accountancy, April 2009, vol.207,issue 4,p.50 (AN 37212765);
7. Epstein, B. J (2009) - The Economic Effects of IFRS Adoption, CPA Journal, 07328435, Mar2009, Vol. 79, Issue 3;
8. Everingham G.K., Hopkins B.D. (1984), - Generally Accepted Accounting Practice - A South African Viewpoint, 2nd ed., Juta, Cape Town;
9. Everingham G.K., Kleynhans J.E., Posthumus L.C. (2003), - Introductory GAAP, 3rd ed., Juta, Landsdowne;
10. Figlewicz, R.E., Zeller, T.L. (1991), - An analysis of performance, liquidity, coverage and capital ratios from the statement of cash flow, ABER, Vol. 22 No.1;
11. Froot K., Scharfstein D., Stein J (1994), - A Framework for Risk Management, Harvard Business Review. November - December;
12. Giacomino D.E., Mielke D.E. (1993), - Cash flows: another approach to ratio analysis, Journal of Accountancy, March;
13. Ketz G., (1983), - A note on cash flow and classification patterns of financial ratios, The Accounting review, Vol. LVIII No.1;
14. Greenspan, A. (2008) - We will never have a perfect model of risk, Financial Times, 17 March 2008;
15. Greenspan, J. W. (2009) - Are FASB Statements Becoming More Understandable?, Hartwell, Carolyn L., CPA Journal, 07328435, Feb2009, Vol. 79, Issue 2;
16. Horngren T.Ch. (2001) - Financial Accounting, Fourth Edition, Prentice-Hall, Inc. ;
17. Jooste, L. (1999), - An evaluation of listed companies by means of cash flow ratios, South African Journal of Economic and Management Science, Vol. 2 No.1;
18. Juchau, R., Ross, P. (1994), - Putting cash into ratios, Australian Accountant, November;
19. Juchau, R., Ross, P. (1994), - Putting cash into ratios, Australian Accountant, November
20. Kuritzkes A., Schuermann T. (2007), - What we know, Dont know and Cant know

- about bank risk: A view from the trenches, Princeton University Press;
21. Langmead, J. M., Soroosh, J. (2009) - International Financial Reporting Standards: The Road Ahead, CPA Journal, 07328435, Mar2009, Vol. 79, Issue 3;
 22. Larry B. (2008) - Yes for IFRS, but not in 2008, International Financial Law Review, 02626969, Jan2008, Vol. 27, Issue 1;
 23. Lee, T.A. (1982), - Laker Airways - the cash flow truth, Accountancy, June;
 24. Lee, T.A. (1982), - Laker Airways - the cash flow truth, Accountancy, June;
 25. Malkowsky, G. (2009) -Time For A „Little GAAP, Journal of Accountancy, 00218448, Mar2009, Vol. 207, Issue 3;
 26. Marco G., Vareto F. (1994) - Corporate Distress Diagnosis: Comparisons using Linear Discriminant Analysis and Neural Networks (the Italian Experience), The Journal of Banking and Finance, no.18, May;
 27. McSwain, D. N., Patton, T. K. (2008) - Benco, Daniel C., Intangibles: Governments' Forgotten Capital Assets, CPA Journal, 07328435, Apr2008, Vol. 78, Issue 4;
 28. Mead, D. M. (2008) - SEA Performance Reporting, CPA Journal, 07328435, Jan2008, Vol. 78, Issue 1;
 29. Miller, P. B. W., Bahnsen, P. R. (2007) - Refining Fair Value Measurement, Journal of Accountancy, 00218448, Nov2007, Vol. 204, Issue 5;
 30. Mills J.R., Yamamura J.H. (1998) - The power of cash flow ratios, Journal of Accountancy, Vol. 186 No.4;
 31. Moehrle St. R., Reynolds-Moehrle J. A. (2008) - The Proposed Conceptual Framework, CPA Journal, 07328435, Nov2008, Vol. 78, Issue 11;
 32. Moscviciov A. (coautor) (2008) - Cash Flow Analysis Model, Categ B+, Revista Analele Universitatii din Oradea, TOM XVII, Vol.III,Editura Universitatii din Oradea;
 33. Moscviciov A. (coautor) (2008) - Decisions Regarding the Financial Structure of the Company, Categ B+, Revista Analele Universitatii din Oradea, TOM XVII, Vol.III,Editura Universitatii din Oradea;
 34. Moscviciov A. (coautor) (2009) - Evolution of Global Financial Crisis, Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu;
 35. Moscviciov A. (coautor) (2008) - Financial Equilibrium in Romanian Companies, The 3rd Annual IUE-Suny Cortland International Economics Conference, Izmir University of Economics, Izmir, Turkey;
 36. Moscviciov A. (coautor) (2008) - Financial Rating of the Enterprise, Proceedings of

- the IABE 2008 Annual Conference, Las Vegas, Volume II, Number 1;
37. Moscviciov A. (coautor) (2010) - Financial Ratio Analysis Used in the IT Enterprises, Categ B+, Revista Analele Universitatii din Oradea;
 38. Moscviciov A. (coautor) (2010) - Financial Standing in the IT Romanian Companies, Universitatea din Miskolc, Ungaria;
 39. Moscviciov A. (coautor) (2010)- Financial Structure Ratios, The International Conference „Integrative Relations Between the European Union Institutions and the Member States, Vol.III, section 3, Lucian Blaga University of Sibiu, The Faculty of Economic Science, Sibiu, cotată B+;
 40. Moscviciov A. (coautor) (2008) - Leverage Financing versus Self Financing, The International Conference „Integrative Relations Between the European Union Institutions and the Member States, Vol.III, section 3, Lucian Blaga University of Sibiu, The Faculty of Economic Science, Sibiu, cotată B+;
 41. Moscviciov A. (coautor), (2010) - Models of the Company’s Solvency Analysis, Categ B+, Revista Analele Universitatii din Oradea, TOM XVII, Vol.III, Editura Universitatii din Oradea;
 42. Moscviciov A. (coautor) (2010) - Study on the Financial Stages of the Operational Cycle, Universitatea din Miskolc, Ungaria;
 43. Moscviciov A. (coautor) (2008) - The analysis of the banking liquidity risk, Proceedings of the IABE 2008 Annual Conference, Las Vegas, Volume II, Number 1,;
 44. Moscviciov A. (coautor) (2008) - The Financial Structure and its Role in the Financing of the Entity, Categ B+, Revista Analele Universitatii din Oradea, TOM XVII, Vol.III, Editura Universitatii din Oradea;
 45. Moscviciov A. (coautor) (2010) - The IT Annual Reports used in the Financial Analysis, Categ B+, Revista Analele Universitatii din Oradea;
 46. Moscviciov A. (2011) - Nokia Financial Position Analysis, Lucian Blaga University of Sibiu, The Faculty of Economic Science, Sibiu, cotată B+;
 47. Moscviciov A., (2010) - A System of Assessing the Performance of Romanian IT Companies, Revista economică, Nr. 6(53)/2010 vol II, Universitatea Lucian Blaga, Sibiu;
 48. Moscviciov A., (2010) - Analysis of Liquidity in Romanian IT Companies, Revista economică, Nr. 6(53)/2010 vol I, Universitatea Lucian Blaga, Sibiu;
 49. Moscviciov A., (2009) - The Roots of the World Financial Crisis, Categ B+, Revista

Analele Universitatii din Oradea, Editura Universitatii din Oradea;

50. Mossman, C.E., Bell, G.G., Swartz, L.M. (1998) - An empirical comparison of bankruptcy models, *Financial Review*, Vol. 33 No.2;
51. Nistor I., Lupulescu G. (2007) - Puncte de vedere asupra utilizării unor indicatori de performanță bancară, *Finanțe. Provocările Viitorului*, Editura Universitaria, Craiova, 2007;
52. Palepu K.G., Healy P.M., Bernard V.L., (2008) - *Business Analysis and Valuation. Using Financial Statements*, 2nd ed., Thompson Learning, City, OH;
53. Robertson J. (1983) - Company failure-measuring change in financial health through ratio analysis, *Management Accounting Review*, U.K., November;
54. Rujoub M.A., Cook D.M., Hay L.E. (1995) - Using cash flow ratios to predict business failures, *Journal of Managerial Issues*, Vol. 7 No.1;
55. Shepard J. P. (1994) - The Dilemma of Matched Pairs and Diversified Firms in Bankruptcy Prediction Model, *The Mid-Atlantic Journal of Business*, no.30, March;
56. Stickney C.P. (1996) - *Financial Reporting and Statement Analysis*, 3rd Edition, Ft. Worth, TX: The Dryden Press;
57. Thomson J. C. (2008) - When Accounting Finally Becomes Global, *CPA Journal*, 07328435, Sep2008, Vol. 78, Issue 9;
58. Toerner M. C. (2009) - A Guide to Using the Accounting Standards Codification, *CPA Journal*, 07328435, Feb2009, Vol. 79, Issue 2;
59. Tribunella H.T. (2009) - Questions on International Financial Reporting Standards, *CPA Journal*, 07328435, Mar2009, Vol. 79, Issue 3;
60. Vintilă G. (1996) - Cum evaluăm riscul economic al unei afaceri, *Revista Tribuna Economică*, nr. 12, București;
61. Zavgren C.V. (1985) - Assessing the Vulnerability of Failure of American Industrial Firms. A Logistic Analysis, *Journal of Business Finance and Accounting*, no.12, ;
62. Zeller T.L., Stanko B.B. (1994) - Operating cash flow ratios measure a retail firm's ability to pay, *Journal of Applied Business Research*, Vol. 10 No.4;
63. ^{xxx}South African Institute of Chartered Accountants (SAICA) (1996) - AC 118: Cash flow statements, Juta, Johannesburg;
64. ^{xxx} HIGHLIGHTS, *Journal of Accountancy*, 00218448, Mar2009, Vol. 207, Issue 3;
65. ^{xxx} International Financial Reporting Standards (IFRS), (2008) *Journal of Accountancy*, 00218448, Sep2008, Vol. 206, Issue 3;
66. ^{xxx} *Journal of Accountancy*, April 2009, vol.207, issue 4, p.12 (AN 37212687);

67. ^{xxx} FINANCIAL REPORTING. Journal of Accountancy, 00218448, Dec2007, Vol. 204, Issue 6;
68. ^{xxx} The Role of Mark-to-Market Accounting in the Financial Crisis. CPA Journal, 07328435, Jan2009, Vol. 79, Issue 1;

Dicționare și standarde

1. Coteanu I., Seche L., Seche. M (1998) - DEX, Editura Științifică și Enciclopedică, București;
2. ^{xxx} Standardele Internaționale de Contabilitate 2001, (2001), Editura Economică, București.

Reglementări naționale

1. HG 364 din 10.05.1999, pentru aprobarea Normelor metodologice privind încheierea contractelor de administrare a companiilor/societăților naționale, a societăților comerciale, la care statul sau o autoritate a administrației publice locale este acționar majoritar, precum și a regiilor autonome, publicat în M. Of. nr.213 din 14.05.1999;
2. HG 704 din 22.12.1993 pentru aprobarea unor măsuri de executare a Legii contabilității nr.82/1991, publicată în M.Of.nr.208 din 10.08.1994;
3. Legea 31/1990, privind societățile comerciale, republicată în M.Of.nr.1066 din 17.11.2004;
4. Legea 85/2006, privind procedura insolvenței, publicată în M.Of. nr. 359 din 21.04.2006;
5. Legea contabilității nr. 82/1991, republicată în M.Of. nr.454 din 18.06.2008 ;
6. OMF 403 din 22.04.1999, pentru aprobarea Reglementărilor Contabile Armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene și cu Standardele de Contabilitate Internaționale, publicat în M.Of.nr.480 din 4.10.1999;
7. OMFP 94 din 29.01. 2001, pentru aprobarea Reglementărilor contabile armonizate cu Directiva a IV-a a Comunităților Economice Europene și cu Standardele Internaționale de Contabilitate, publicat în M.Of.nr.85 din 20.02.2001;
8. OMFP nr. 1752 din 17.11.2005, pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, publicat în M.Of. nr. 1090 din 30.11.2005;
9. OMFP nr. 3055, pentru aprobarea Reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, publicat în M. Of. Partea I nr. 766 din 10.11.2009;

10. Regulamentul BNR nr.3 din 19.03.2009, privind clasificarea creditelor și plasamentelor, precum și constituirea, regularizarea și utilizarea provizioanelor specifice de risc de credit, publicat în M.Of.nr.200 din 30.03.2009;
11. Regulamentul BNR nr.5 din 22.07.2002, privind clasificarea creditelor și plasamentelor, precum și constituirea, regularizarea și utilizarea provizioanelor specifice de risc de credit, publicat în M.Of.nr.626 din 23.08.2002.

Reglementări internaționale

1. ^{xxx} Committee on Accounting Terminology, Accounting Terminology Bulletin No.1, New York: American Institute of Certified Public Accountants, 1953, par.9;
2. ^{xxx}Statement of the Accounting Principles Board No.4, „Basic Concepts and Accounting Principles Underlying Financial Statements of Business Enterprises, New York: American Institute of Certified Public Accountants, 1970, par.40 ;
3. ^{xxx}Statement of Financial Accounting Concepts No.1, „Objectives of Financial Reporting by Business Enterprises” (Stamford, Conn: Financial Accounting Standards Board, 1978), par.9.

Pagini internet

1. [http:// www.ebscohost.com](http://www.ebscohost.com)
2. <http:// www.proquest.com>
3. <http:// www.springerlink.com>
4. <http://dexonline.ro>
5. <http://www.albany.edu/acc/courses/acc681.fall00/681book/node16.html>
6. <http://www.britannica.com/eb/article-9126502/information-system>
7. <http://www.ceciliav.ro/dictionar-juridic-englez-roman-litera-C.html#indexd>
8. http://www.dictionaronline.ro/dictionar_englez_roman.aspx
9. <http://www.techweb.com/encyclopedia/defineterm.jhtml?term=information+system>.
10. www.capital.ro
11. www.e-juridic.ro
12. [www.equity.stern.nyu/~ ealtman](http://www.equity.stern.nyu/~ealtman)